

РЕЦЕНЗИЯ

от д.п.н. Пламен Радев Иванов, професор в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки;

професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието;

докторска програма „Управление на образованието“

Автор: Офелия Иванова Кънева

Тема: Участие на децата във вземането на решения – политики и практики

Научен ръководител: проф. д-р Галин Борисов Цоков

1. Общо описание на представените материали

Със заповед на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) Р 33 – 114 от 13, 01. 2020 г. съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Управление на училищното образование на общинско ниво – традиции, състояние и възможности“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1. 1. Теория и управление на образованието, докторска програма „Управление на образованието“. Автор на дисертационния труд е – Офелия Иванова Кънева – докторантка на самостоятелна подготовка към катедра „Педагогика и управление на образованието“ с научен ръководител проф. д-р Галин Борисов Цоков от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Офелия Иванова Кънева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Той включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС „магистър“)
- заповед за записване в докторантура;

- заповед за провеждане на изпити от индивидуалния план и съответни протоколи за издържани изпити по специалността;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;

Докторантката е приложила следните публикации: три участия в колективни монографии и четири статии.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Офелия Иванова Кънева има многостранен професионален опит в различни институции, програми и проекти.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на темата е несъмнена, а поставените цели и задачи в дисертацията са адекватни на полето на изследване и тяхното постигане е отразено в структурата на дисертацията. Много важно е участието на децата да се организира на най-близкото до тях ниво на политика и около теми, които са от значение детския живот и развитие. Какво се имаме предвид под участие на децата? Член 12 от UNCRC (United Nations Convention on the Rights of the Child) предоставя на дете, което е способно да формира мнение, правото да изразява свободно това мнение по всички въпроси, засягащи него или нея; и на тези възгледи трябва да се даде дължима тежест в съответствие с възрастта и зрелостта на детето. Други права в UNCRC са например правото на достъп до информация, свободата на сдружаване и изразяване и зачитането на развиващия се капацитет на детето - активно подкрепят прилагането на член 127 от същата Конвенция. През последните години се появи широко разпространена практика, която се концептуализира като „участие“, въпреки че самият този термин не фигурира в текста на член 12. Този термин се развива и сега се използва широко за описване на текущи процеси, които включват информация - споделяне и диалог между деца и

възрастни, основаващ се на взаимно уважение, и в който децата могат да научат как техните възгледи и мнения рефлексират върху възрастните, вследствие на което те се вземат предвид и оформят резултата от подобни процеси.

4. Познаване на проблема

Авторът познава много добре проблема, а и той е свързан пряко със сегашната и миналата работа на докторантката в различни организации и институции.

5. Методика на изследването

Методите на изследване в дисертацията са теоретични, емпирично–социологически и статистически. За целите на изследването е използван системният подход, количествени и качествени методи – теоретичен анализ и синтез, индуктивен и дедуктивен метод, анализ на документи, сравнения, графики.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В дисертационния труд са формулирани следните хипотези

Хипотеза 1: Предполага се, че участието на децата във вземането на решения се осъществява като практика само в отделни училища, а на системно равнище като съществуват сериозни проблеми, свързани с това участие.

Хипотеза 2: Допуска се, че основните проблеми, свързани с детското участие са обусловени от липсата на макро и микро образователни и социално-педагогически политики за детското участие, както и от недостатъчната подготовка на педагогически специалисти за ефективното подпомагане на процеса на ученическото самоуправление и участието на децата във вземане на решения.

И двете хипотези са доказани емпирично.

Дисертационният труд е в обем от 186 стандартни страници, основен текст и редица приложения. Разработката е структурирана в увод, три глави, заключение, списък с използваната литература с 61 библиографски източника. Приложенията към дисертацията са 13.

В увода е обоснована актуалността на проблема и насочеността на работата към задълбочено изследване на проблема. Мотивиран е изборът на темата, посочват се обектът, предметът, хипотезите, целите, задачите и методите на изследване. Към тях нямам бележки.

Глава първа. Същност и особености на детското участие. Съдържа три основни параграфа. Акцентът в първа глава е съсредоточен върху представянето на философските, историческите и теоретичните основания на същността и особеностите на детското участие.

Глава втора. Политики по отношение участието на децата: макрополитики в български контекст и приоритети в международните политики. Съдържа три основни параграфа. Наративът във втора глава са политиките по отношение на участието на децата, както в българския контекст, така и в приоритетите на международните политики с наблягане върху анализа на чуждестранният опит и традициите в българското общество по отношение на участието на децата във вземането на решения.

Глава трета. Дизайн и анализ на резултатите от емпиричното изследване. Съдържа четири основни параграфа. Главата представя от една страна методическото многообразие на емпиричното изследователско проучване, а от друга страна е даден анализът на получените статистически данни. На базата на анализа се предлага проект за моделиране участието на децата в процесите на вземане на решения, най-вече в образователните организации и се дава предложение за устойчивост на участието на децата в реалността чрез разработване на предложение за обогатяване и обвързване на нормативната база в България със законодателство в ЕС и други страни.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

От съдържанието на дисертационната разработка са изведени 3 научно-теоретични принос и 3 практико-приложни приноси. Те са конкретни изведени са в контекста на реалността на участието на децата във вземането на управленски решения и отговарят на съдържанието на дисертацията.

От гледна точка на рецензента дисертацията е с теоретични приноси, които могат да се характеризират със следното:

1. Специфична новост, актуалност, важност, значимост за областта на изследването;
2. Налице е определена цялостна концепция;
3. Постигнато е добро ниво на прецизност в използвания език и средства, които са адекватни за постигане на целите на дисертацията и представянето на текста;
4. Спазен е балансът между теоретично и практическо изследване;

5. Показани са задачи и проблеми със съществено значение за участието на децата във вземането на решения
6. В практико приложните приноси особено се открояват предложенията за оригинални, обобщени и функционално пригодни подходи и проекти за участие на децата във вземането на управленски решения.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на Офелия Иванова Кънева са по темата на дисертацията. Те са представителни за исканата образователна и научна степен. Няма данни за плагиатство.

9. Лично участие на докторантката

Докторантката е написала текста еднолично и самостоятелно със спазване на утвърдилите се изисквания за такъв тип научни разработки. Резултатите и изводите са лично достойние и заслуга на автора.

10. Автореферат

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на труда.

11. Критични забележки и препоръки

Би могло да се включат кратки основни обобщения от важни източници като Ciara Davey, Tom Burke and Catherine Shaw. (2010). Children's participation in decision-making. A Children's Views Report.London.; CHILDREN'S PARTICIPATION IN PUBLIC DECISION-MAKING.Why should I involve children? (2014). Bruxelles.

12. Лични впечатления

Познавам докторантката и имам отлични впечатления от нейната работа по създаване на дисертационното изследване.

13. Въпроси към докторантката

1. Кои биха били мерките за закрила на детето, които трябва да бъдат взети по време на консултационния процес? 2. Кои методи на фасилитиране могат да се препоръчат при взаимодействие с децата при участие във вземането на решения.

14. Заключение

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представените материали и дисертационни резултати съответстват на наукометричните изисквания на Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Офелия Иванова Кънева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Управление на образованието” като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на Офелия Иванова Кънева в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, докторска програма „Управление на образованието”.

14. 01. 2020 г.

Рецензент:
/проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов